

Univerzita Karlova v Praze

Husitská teologická fakulta

Bakalářská práce

Adaptace dítěte batolecího a předškolního věku na chůvu

Toddlers' and young childrens' adaption to a nanny

Vedoucí práce:
Prof. PhDr. et RNDr. Marie Vágnerová, CSc.

Autor:
Michaela Pitáková, DiS.

Praha 2010

Anotace:

Tato bakalářská práce obsahuje teoretickou část, kde se zabývám specifickými znaky dítěte batolecího a předškolního věku. Dále popisuji chůvu, zabývám se výchovou dítěte a tím, co je ve výchově důležité. Ve výzkumné části jsem pomocí rozhovorů zjišťovala a zpracovala zkušenosti vybraných chův s dětmi ve věku odpovídajícím výzkumu. Ze získaných informací jsem dále vyvodila několik základních pravidel pro chůvy.

Klíčová slova: adaptace, komunikace, výchova.

Annotation:

This bachelor work includes a theoretical part where I focus on the specific characteristics typical for toddlers and young children. Then the description of a nanny follows and I also focus on the education of a child and its important aspects. I used interviews in the research part of my work to find out more details about the experience of different nannies who looked after toddlers or young children. Using the gained information I deduced several basic rules for nannies.

Keywords: adaptation, communication, education.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jsem jen uvedené prameny a literaturu. Zároveň dávám svolení k tomu, aby tato bakalářská práce byla umístěna v Ústřední knihovně UK a používána ke studijním účelům.

V Praze dne 8.dubna 2010

Michaela Pitáková, DiS

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala především Prof. PhDr. et RNDr. Marii Vágnerové, CSc. za její vedení, rady a připomínky k mé práci. Zároveň bych ráda poděkovala Mgr. Monice Mattasové za její postřehy a nápady a velký dík patří také dětem, rodičům a chůvám, bez kterých by tato práce nemohla vzniknout.

Obsah:

Úvod.....	6
1. Batolecí věk, předškolní věk a jeho specifika.....	7
1.1 Batolecí věk.....	7
1.2 Předškolní věk.....	9
2. Chůva.....	12
2.1 Základní pojmy.....	12
2.2 Něco málo z historie.....	13
2.3 Výhody x nevýhody chůvy.....	13
2.4 Chůva ano či ne.....	14
2.5 Důvody proč rodiče přijímají ke svým dětem chůvu.....	15
2.6 Správná chůva.....	15
3. Výchova.....	17
3.1 Co je důležité ve výchově.....	19
3.2. Co děti potřebují.....	21
3.3. Vztah chůva – dítě.....	22
4. Praktické zkušenosti s hlídáním dětí.....	23
4.1 Představení rodin, kde působím jako chůva.....	23
4.2 Můj přístup k dětem.....	37
5. Zkušenosti chův s adaptací dětí.....	39
5.1 Cíle a metody výzkumu.....	39
5.2 Zpracování výsledků.....	39
5.3 Zhodnocení.....	43
6. Pravidla pro chůvy.....	45
Závěr.....	46
Shrnutí.....	47
Summary.....	47
Seznam použité literatury.....	48
Přílohy – dotazník	
- fotografie	

Úvod:

Tato bakalářská práce se týká dětí batolecího a předškolního věku a způsobu jejich adaptace na chůvu, tedy na osobu, která o ně po nějakou dobu pravidelně pečuje, aniž by byla přítomna jejich matka.

Toto téma jsem si vybrala právě proto, že v různých rodinách působím jako chůva. Tato tematika mě velice zajímá a domnívám se, že k tématům jako je chůva, hlídání dětí mohu hodně říci z osobní zkušenosti a tedy i z praktického hlediska.

Služeb chův využívá v dnešní době hodně maminek, které zůstávají v nějakém směru aktivní i během mateřské dovolené, případně i po jejím skončení, mají-li časově náročnější práci. Jde tedy o poměrně rozšířenou záležitost. Ne každá matka se ale lehce smiřuje s představou, že by její dítě měl hlídat a vychovávat také někdo jiný. I těmto maminkám by tato práce mohla pomoci lépe pochopit celý proces. Třeba zjistí, že přítomnost chůvy může být pro její děti i prospěšná.

Cílem mé práce je zjistit, jak si děti batolecího a předškolního věku zvykají na chůvu a co dělat pro to, aby vztah chůvy s dítětem byl vyhovující.

Zaujal mě jeden citát Martina Luthera, který se mi moc líbí, a kterým se já osobně řídím. „*Máme-li děti vychovávat, je třeba, abychom se také stali dětmi.*“

*„I svět dětí má svou logiku,
jen to není logika rozumu,
ale logika srdce.“
Jirina Prekop¹*

1. Batolecí věk, předškolní věk a jejich specifika

Chůvy se nejčastěji starají o děti batolecího či předškolního věku a musí při tom respektovat specifika dané vývojovou úrovní i osobností jedince.

1.1 Batolecí věk

Za batolecí věk je považován věk od 1 roku do 3 let. V tomto období dochází nejen k rozvoji mnoha kompetencí, ale také k rozvoji dětské osobnosti.

Dítě si uvědomuje svou vlastní existenci, osamostatňuje se a uvolňuje se z různých vazeb (např. z vazby na matku). Ale jelikož se nedokáže ještě dobře orientovat, potřebuje pevné vedení a kontrolu. Pro batole je důležité sebeprosazení, které může vést až k negativismu, dále k potvrzování svých kompetencí a také zjišťování svých limitů.²

Socializace

„Socializace batolete probíhá v rámci rodinné skupiny, lze ji označit jako fázi rodiny. Rozvíjejí se kontakty a vztahy s dalšími lidmi.“³ Socializační rozvoj tedy nejvíce ovlivňují rodiče, u kterých dítě sleduje, jak se v určitých situacích projevují oni sami. Pro dítě v batolecím věku je důležitá příslušnost k rodině, ve které se učí mnoha sociálním dovednostem a získává zde potřebnou jistotu k tomu, aby v budoucnu bylo připraveno rozšířit své sociální teritorium. Podstatnou roli zde hraje domov, který dítě dobře zná, cítí se zde bezpečně a může zde rozvíjet vztahy s blízkými lidmi. Ovšem sociální kontakt neprobíhá pouze v rodině, ale probíhá i mimo rodinu v rámci různě velkých skupin.

„Batole rozlišuje lidi dle stupně blízkosti (blízké, známé a zcela cizí), dle pohlaví (muže a ženy) a dle věku (dospělé a děti).“⁴

Pomalou se začínají vytvářet vztahy s vrstevníky, kteří nejsou k dítěti nijak v nadřazené pozici. Vztah k vrstevníkům hodně závisí na zkušenostech dítěte se sourozenci. Tato zkušenost se

---

¹ PREKOP, J., *Jak být dobrým rodičem*, s. 9

² VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.*, s.145

³ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.*, s.145

⁴ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.*, s.146

pak i přenáší na vztahy k ostatním dětem. Zde hraje důležitou úlohu hra, která začíná mít větší přitažlivost až někdy kolem 2. roku dítěte. Dítě už občas dá přednost hře s vrstevníkem než s dospělým. Obvykle si děti hrají vedle sebe, vzájemně se napodobují, ale ještě nedovedou spolupracovat. Už začínají chápat pravidla hry, ale vnímají je egocentricky a snaží se hrát tak, aby to bylo výhodné hlavně pro ně. I když si dítě hraje s vrstevníky, je rádo za blízkou přítomností matky a za její asistencí.⁵

Vztah dítě – matka

„Nezbytným předpokladem pronikání do sociálního světa a s tím souvisejícího socializačního rozvoje je separace z vázanosti na matku. Separační proces probíhá pozvolna a nesmí být spojen s větším diskomfortem, který by zvyšoval nejistotu a fixoval vazbu na matku jako výhodnější variantu.“⁶ Batole se postupem času snaží pomocí nově osvojených dovedností odpoutat od matky (např. fyzickým vzdalováním se). Ovšem stále potřebuje mít jistotu, že je matka dosažitelná.

Separace může být aktivní nebo pasivní.

Aktivní separace – dítě se samo vzdaluje od matky podle své potřeby a pokud má potřebu vrátit se zpět, může to kdykoliv učinit.

Pasivní separace – tuto separaci dítě nemůže nijak ovlivnit (např. matka potřebuje někam odejít a dítě hlídá někdo jiný).

Odpoutání se od matky je možné pouze tehdy, pokud mělo dítě možnost prožít stabilní, spolehlivou citovou vazbu.⁷

Vztah dítě – otec

Otcové většinou bývají zdrojem zábavy. Pro dítě často bývá hra s otcem aktivnější než hra s matkou. Otcové se snaží podporovat v dítěti rozvoj samostatnosti, vedou dítě k výkonu a k dodržování určitých pravidel. Škádlení, bojové a fyzické hry jsou užitečné pro budoucí vztahy s vrstevníky.

„Otec usnadňuje separaci z vazby na matku. Dítě, které si vytvoří bezpečný vztah k oběma rodičům, získá určitou výhodu.“⁸ Výhodou je možnost rozlišovat různé varianty vztahu a získat díky vícečetné citové vazbě větší pocit jistoty a bezpečí.

---

⁵ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.*, 2005

⁶ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.*, s.147

⁷ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.*, 2005

⁸ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.*, s.150

Otcové jsou často pro své syny vzorem mužského chování. Chlapci se s otcem ztotožňují, ale zároveň se otec ztotožňuje se synem. Otec má svou představu o mužské roli a tu předává svému synovi. Chování k dcerám zahrnuje přinejmenším v nějak transformované podobě, jejich vztah k matce dítěte.⁹

Vztah dítě - sourozenec

Dítě batolecího věku, které bylo zvyklé, že má rodiče samo pro sebe, může chápat narozeného sourozence, jako něco ohrožujícího a může na něj začít žárlit. Dítě, které je v batolecím věku, není ještě dostatečně zralé na to, aby přijalo novou roli staršího sourozence a aby pochopilo, že novorozenec potřebuje více péče a pozornosti. Často má dítě pocit, že je díky mladšímu sourozenci méně milováno. Batole se tedy snaží od mladšího sourozence distancovat nebo jej „odstranit“ – v postýlce na něj hodí deku, aby nebylo vidět. Objevuje se regrese - starší sourozenec imituje chování mladšího sourozence a tím, se snaží upoutat pozornost rodičů. Starší sourozenec je pro mladšího velmi atraktivním modelem – např. snaží se po něm opakovat činnosti.¹⁰

Vztah dítě – cizí člověk

Dítě se již většinou nebojí cizích lidí (v kojeneckém věku, v 7.-8. měsíci, se objevuje strach z cizích lidí). Obecně dospělí jsou vždy v různě nadřazené pozici. Např. tatínek je přísný, babička více dovolí.¹¹ V tomto věku děti dokáží akceptovat i chůvu, zejména pokud na ně chůva dokáže citlivě reagovat, tak pak soužití s ní je mu příjemné.

1.2 Předškolní věk

Předškolní věk je obdobím od 3 let do 6-7 let. Konec předškolního věku nastává ve chvíli, kdy dítě nastupuje do školy.

Dítě v tomto období vyspívá tělesně, pohybově, intelektově, citově i společensky. Dítě je velice aktivní a většinu podnětů si vybere podle svého zájmu a dokáže si je vlastním úsilím opatřit. Dítě si diferenciací vztahu ke světu stabilizuje vlastní pozici ve světě. „*Toto období je třeba chápat jako fázi přípravy na život ve společnosti. Aby to bylo možné, musí dítě přijmout*

---

⁹ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.*, 2005

¹⁰ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.*, 2005

¹¹ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.*, 2005

řád, který chování k různým lidem upravuje.“¹² Dítě v předškolním věku se učí spolupracovat, něco sdílet, prosadit se apod.¹³

Socializace

Předškolní věk je období, kdy se dítě začíná připravovat na život ve společnosti. Socializace tedy probíhá už i mimo rámec rodiny. Dítě rozšiřuje své kontakty s dalšími dospělými i s dětmi mimo rodinu. Sociální dovednosti (respektovat potřeby ostatních, ovládat své emoce, používat vhodné varianty řešení konfliktních situací), které se naučilo, a které se stále učí ve své rodině, používá dítě i jinde. Samostatně se zařazuje do dalších sociálních skupin, kde navazuje vztahy, které nejsou závislé na rodičovských kontaktech.

Dítě se tedy identifikuje s:¹⁴

- Rodinou – je zdrojem jistoty a bezpečí.
- Vrstevníky – skupina rovnocenných jedinců.
- Mateřskou školou – první instituce, se kterou se dítě setkává.

Pro dobré začleňování do společnosti a pro vytváření nových vztahů s cizími lidmi je potřeba, aby dítě poznalo jistotu a bezpečí domova a aby si vytvořilo vědomí rodinné identity. A právě pozitivní vztahy mezi členy rodiny utvrzuje dítě v pocitu bezpečí.

Dítě předškolního věku si musí zvyknout na různé nové role, jako je například role vrstevníka, žáka mateřské školy, role kamaráda.¹⁵

Rodiče

Pro dítě jsou rodiče velkou emoční autoritou a vzorem, s nímž se identifikují. Rodičům věří, že si poradí s každou situací a s každým problémem, přisuzuje jim téměř všemocnost. Děti v předškolním věku si velice často hrají tak, že si zkouší různé role dospělých (hra na maminku a tatínka apod.). Rodičovská role je pro dítě velmi atraktivní a dítě se tím učí způsobům chování a dodržování norem platných ve světě dospělých.¹⁶

---

¹² VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.*, s.174

¹³ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.*, s.174

¹⁴ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.*, 2005

¹⁵ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.*, 2005

¹⁶ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.*, 2005

Vztah dítě – matka

Dítě se více a více odpoutává z původně těsné vazby na matku. I když tento vztah stále slouží jako zdroj jistoty a bezpečí. Matka má i v této době roli pečující a ochraňující osoby. Většinou matka s dítětem tráví více času než otec.¹⁷

Vztah dítě – otec

Otcovská role není tak jasně vymezena, a proto chování k dítěti a angažovanost ve výchově závisí na osobnostních nebo aktuálních faktorech. Pro dítě je otec většinou vzácnější. Otcové často s dítětem podnikají různé výlety, pohybové hry a jsou průvodci vnějším světem a prostředníkem k získávání nových zkušeností. Dokonce i pošťuchování a různé bojové hry mezi dítětem a otcem má svůj význam. Díky afektivnímu nabuzení, ke kterému právě dochází při pošťuchování a při bojových aktivitách, dochází k regulování emočních reakcí.¹⁸

Vztah dítě – sourozenec

Dítě ani v předškolním věku nově narozeného sourozence nepřijímá vždy úplně kladně, protože se bojí o svou pozici v rodině a ke všemu si musí zvyknout na to, že se pozornost rodičů rozdělí mezi oba dva sourozence. Jak již bylo napsáno u dítěte batolecího věku, i v tomto věku může dítě reagovat regresí. Až později začne sourozence chápat ambivalentně. Je to spojenec, ale i soupeř, se kterým se musí dělit o rodičovskou pozornost a péči. Spojenectví se může vyskytnout např. při hře nebo si mohou být oporou ve chvíli, kdy se na ně rodiče zlobí. Sourozenec je zdrojem zkušeností, podporuje rozvoj sociálního porozumění pocitům i potřebám jiných lidí. Starší sourozenec se snaží zvládat nadřazenou roli a odolávat pokušení zneužívat svého postavení.¹⁹

Vztah dítě – cizí člověk

V tomto věku není už vázanost na rodinu tak velká. A jelikož má dítě zpravidla potvrzenou jistotu rodinných vazeb, tak tedy dokáže navázat kontakty i mimo rodinu. Nejvíce nových kontaktů získává dítě v mateřské školce.

Dítě si je vědomo, že má vůči dospělému podřízenou pozici, tudíž že ho musí respektovat. Zde je dobré zmínit spolupráci. Dítě rádo spolupracuje s dospělým, kterého má rádo, je mu vzorem a přirozeně se s ním identifikuje.²⁰

---

¹⁷ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.*, 2005

¹⁸ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.*, 2005

¹⁹ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.*, 2005

²⁰ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.*, 2005

„Učit lze slovy, vychovávat pouze příkladem.“

Jean de La Bruyère²¹

2. Chůva

2.1 Základní pojmy

V této kapitole bych ráda vysvětlila 2 základní pojmy, které jsou v této práci důležité. Je to pojem adaptace a pojem chůva.

Adaptace

Akademický slovník cizích slov vysvětluje tento pojem z více hledisek. Například z medicínského nebo literárního apod. Ale v této práci je potřeba adaptaci chápat z hlediska sociálního, tedy jako „*přizpůsobení jedince nebo společenské skupiny sociálnímu prostředí, podmínkám společenského života.*“²² Konkrétně v této práci by se pojem adaptace měl chápat jako zvyknutí si a přizpůsobení se na chůvu, kterou dítě v minulosti nikdy nevidělo a nezná ji. S tím je spojeno i zvyknutí si na skutečnost, že chůva má jiné návyky a způsoby než rodina.

Chůva

V současné době je tato služba v České republice velmi využívána. Nevyužívají ji lidé pouze tzv. z vyšších vrstev, ale už je přijímána obecně. V západních zemích se s ní můžeme často setkat ve formě au-pair pobytů, kdy mladé dívky jedou do rodin v cizí zemi hlídat děti, zároveň se naučit cizímu jazyku a poznat jinou kulturu.

Chůva pečuje o dítě v rodině v době, kdy nejsou rodiče doma. Chůvu si vybírají rodiče sami pomocí inzerátů, dají na doporučení známých nebo mohou využít služeb hlídacích agentur.

Samozřejmě tento způsob péče je dost nákladný a jeho kvalita může značně kolísat. Rodiče mohou mít štěstí na spolehlivou, hodnou a flexibilní chůvu, která si okamžitě padne s dítětem do oka. Ovšem není to pravidlem – může se stát, že rodiče narazí na chůvu, která raději bude sedět u televize než se věnovat dítěti... Často je to pro rodiče velký risk, jestli přijmou ke

---

²¹ www.citaty-o-lasce.cz

²² *Akademický slovník cizích slov*, str. 20

svému dítěti úplně cizího člověka. Rozhodování a vybírání vhodné chůvy není pro rodiče úplně snadné.²³

2.2 Něco málo z historie

Z historického hlediska neměla donedávna péče vlastních rodičů o malé děti zvláště velkou prioritu. „*Po celá tisíciletí byla péče o malé dítě předávána někomu jinému hned poté, co získali rodiče dostatečné prostředky na tento výdaj. Prvotní formou celodenní péče o dítě mimo širší rodinu byla pravděpodobně kojná.*“²⁴ Kojné nejen krmily dítě mateřským mlékem, ale také pečovaly o dítě až do věku 5 let. Kojné byly populární až do 18.století a najímány byly proto, že kojení pro ženu v určitém společenském postavení bylo považováno jako za něco nechutného. Jako příklad bych uvedla toto: „*V Bavorsku vyhrožoval jeden měšťan, jehož žena trvala na kojení svých dětí, že úplně přestane jíst (pohrůžka, která v oněch dnech, kdy fyzické rozměry označovaly prosperitu, měla svůj význam), pokud se nevzdá tohoto nechutného zvyku. Matka se nakonec vzdala a manžel zůstal přiměřeně podsaditý.*“²⁵ Zmínky o kojných můžeme najít v bibli, v egyptských papyrech a v literatuře starých Řeků a Římanů. Postupem času se odpovědnost kojné přesunula na širší rodinu. Ve středních vrstvách se vyskytovali sluhové, kteří pomáhali s péčí o dítě a s domácími pracemi. Až v roce 1920 se péče o děti přesunula téměř výhradně na oba vlastní rodiče.

2.3 Výhody x nevýhody chůvy

Výhody:

Pokud má rodina to štěstí, že má dobrou a spolehlivou chůvu, může v tom nalézt mnoho výhod, jako například:

- Chůva se věnuje na 100% pouze jednomu svěřenému dítěti.
- Individuální přístup k dítěti.
- Většinou se chůva o dítě stará v bytě, kde dítě bydlí. Dítě je tedy ve svém prostředí, které zná, a kde má svoje oblíbené hračky.
- Obohacení dítěte.
- Rodiče jsou klidní, že je dítě v dobrých rukou.

---

²³ www.rodin-a-adeti.cz

²⁴ KROPP,P. *Rodičem bez nerváků*, str. 129

²⁵ KROPP,P. *Rodičem bez nerváků*, str. 130

- Rodiče mají možnost odpočinku bez dětí.

Nevýhody:

- Služba je finančně náročná.
- Chůva nečekaně může onemocnět a může tedy nastat problém kdo se o dítě postará.
- Chůva může mít k výchově odlišný přístup než matka.

2.4 Chůva ano či ne?

Setkala jsem se s pozitivními, ale i negativními názory na chůvy. První skupina lidí neodsuzuje rodiny, které mají chůvu a nepřijde jim na tom nic špatného. Druhá skupina tvrdí, že pokud se narodí dítě, je potřeba, aby matka byla stále s dítětem, a tudíž chůvy jednoznačně odmítá. A poslední názor, se kterým jsem se setkala je ten, že chůvu mají a potřebují pouze nějaké „paničky“, a proto rodinami, které využívají pomoc chůvy, opovrhují. Prohlížela jsem si na internetu různé diskuze na toto téma, ale nedá se posoudit zda je více pozitivních či negativních názorů. Domnívám se, že je to půl na půl. Mladé rodiny většinou chůvy přijímají kladně, starší rodiče už to většinou tak kladně nehodnotí. A generace, která už má svoje děti dospělé to považují za doménu „paniček“.

Často diskutovaným tématem je to, jak moc dítě „trpí“, když se matka vrací do zaměstnání. V dnešní době se rodina těžko užívá z jednoho platu, proto je potřeba aby se matka co nejdříve vrátila do práce. Některým matkám nevádí předat dítě do péče někomu jinému, jiné si to zase vyčítají. A jak to vidí děti? V literatuře se většinou dočteme, že dítě do 3 let by mělo být s matkou a nedoporučuje se denní péče mimo rodinu, jako jsou například jesle nebo různá centra pro děti do 3 let. Je ovšem otázka, platí-li to i pro hlídání dětí chůvou v bytě, kde dítě žije. Podle mého názoru, pokud chůva hlídá 1 dítě nebo i jeho sourozence a jsou v bytě, kde dítě žije, není problém ani věk pod 3 roky. Pokud je dítě na chůvu zvyklé, má kolem sebe hračky, věci, které zná, eventuelně má vedle sebe svého sourozence, batolecí věk není překážkou a nepovažují to za nevhodné.

Podstatné je zde zmínit, že *„důležité není množství času, které dospělý dítěti věnuje, ale záleží na tom, jak ho s ním stráví.“*²⁶ Nezáleží tedy na kvantitě, ale na kvalitě stráveného času s dítětem. Je důležité, aby si zaměstnaná maminka našla čas jen a jen na dítě a tomu se aktivně věnovala – povídala si s ním a hrála si s ním.

---

²⁶ PREKOP, J. *Jak být dobrým rodičem*, str. 18

Osobně považuji za rozumnější a zároveň i mi to potvrdila literatura, že „*je lepší uvažovat o kvalitě matky, a ne o pracující či nepracující ženě.*“²⁷ Matka, která si od dítěte na pár hodin „odpočine“, je bez stresu, je pracovně naplněna a těší se, jak stráví s dítětem zbytek času, bude kvalitnější matkou, než matka, která zůstává stále s dítětem doma a svou roli nenávidí. Většinou tyto matky pak svou depresi, nervozitu a hněv si vylévají na dítěti a tím dítěti vůbec neprospějí a ten čas s dítětem je méně kvalitně stráven.

Já osobně na hlídání dětí chůvou nevidím nic špatného, naopak se domnívám, že to může mít pozitivní vliv na dítě, ale i na jejich rodiče. Ovšem považuji za velmi důležité to, aby si matka dala hodně záležet na výběru vhodné chůvy.

2.5 Důvody proč rodiče přijímají ke svým dětem chůvu

Hlavním a nejčastějším důvodem je, že se matka chce brzy **vrátit zpět do zaměstnání**. Důvody proč se chce vrátit rychle do práce mohou být různé – finanční důvody, seberealizační důvody apod. A jelikož dítě může být ještě na školku nebo jesle moc malé, přijme tedy možnost mít chůvu.

Dalším důvodem může být to, že **v rodině chybí prarodiče**, a proto rodina hledá vhodnou „babičku“ pro své dítě.

A posledním důvodem může být to, že rodiče potřebují mít **chvilku jen sami pro sebe**.²⁸

*„Pokud si člověk občas neodpočine kontaktem s jiným dospělým nebo se nevěnuje nějaké jiné činnosti, než je domácí práce a péče o dítě, může ho celodenní soužití s batoletem bez přítomnosti jiných osob snadno přivést do stavu šílenství.“*²⁹

2.6 Správná chůva

Jak by měla správná chůva vypadat? Odpověď na tuto otázku není zcela jasná. Každý rodič má jiné představy a požadavky na chůvu. Někdo preferuje klidnou, zkušenou starší chůvu. Někomu naopak bude vyhovovat mladá slečna, která bude aktivně vymýšlet program pro dítě. Nebo občas jsou vyhledávány maminky, které jsou sami na mateřské dovolené a přiberou k sobě na hlídání jedno dítě.

---

²⁷ RHEINWALDOVÁ, E. *Jak vychovat šťastné dítě*, str. 215

²⁸ BIDDULPH, S. *Tajemství výchovy šťastných dětí*, 1999

²⁹ BIDDULPH, S. *Tajemství výchovy šťastných dětí*, str. 75

Podle různých hlídacích agentur by nemělo chybět chůvě toto:³⁰

- Dobrý zdravotní stav
- Osobnostní předpoklady – trpělivost, zodpovědnost, klidná povaha, rozvaha, empatie, fantazie a kreativita,...
- Čistý trestní rejstřík
- Motivace
- Náklonnost k dítěti
- Zkušenosti s péčí o dítě a dobré reference z předchozích rodin
- Vhodné vzdělání – pedagogické, zdravotní

Existuje Mezinárodní asociace chův (The International Nanny Association), která definuje požadavky na chůvy 6 body:³¹

1. Chůva hlídá dítě (děti) v době, na které se shodla s rodiči.
2. Chůva podporuje zdravotní, společenský, citový, tvořivý a duševní vývoj dítěte (děti).
3. Chůva chrání dítě (děti) od zranění a nevystavuje ho (je) nebezpečnému prostředí.
4. Chůva dbá na výživově vyrovnanou a lehce stravitelnou stravu dítěte (děti).
5. Chůva o své výchově komunikuje s rodiči dítěte (děti), informuje je o vývoji dítěte (děti) a upozorňuje na špatné chování.
6. Chůva uklízí po dětech, aby byla domácnost bezpečná a čistá.

---

³⁰ www.rodina-a-deti.cz

³¹ www.zena-in.cz

*„Výchova dítěte není zajisté nejlehčí,
ale na tomto světě asi největší úkol,
který se vyplatí.“*

Jirina Prekop³²

3. Výchova

Chůva většinou dítě v rodině hlídá pravidelně a delší dobu. Spolupráce s rodinou může trvat až několik let. Proto je potřeba, aby chůva zaujala určité výchovné stanovisko. Jaké? To už je na domluvě s rodinou a na povaze dotyčné chůvy.

Na vývoji dítěte se samozřejmě nejvíce podílí výchova v rodině. Způsob výchovy ovlivní to, jak se bude dítě chovat k ostatním dospělým (k chůvě, k učitelce), i k vrstevníkům.

Různé způsoby výchovy můžeme nalézt již ve Spartě, kde byla výchova velmi přísná nebo mírnější výchova, která se praktikovala v Aténách. V literatuře se můžeme dočíst o výchovných principech J. A. Komenského nebo M. Montessoriové. I v současné době se pedagogika a psychologie zabývá výchovou dětí.³³

K. Lewin vytvořil **typologii výchovných stylů**.³⁴

- Autokratický styl
U tohoto stylu jsou charakteristické rozkazy, přísné tresty, málo se respektuje přání dítěte a poskytuje se mu málo prostoru k samostatnosti. Tento styl může vychovat dítě submisivní, závislé na pochvale a málo iniciativní.
- Liberální styl
U tohoto stylu se vyskytují minimální požadavky na dítě, nevyžaduje se důsledné plnění požadavků, neexistují hranice a meze a rodiče minimálně pomáhají k vytyčení cílů. Tento styl může vychovat dítě s velmi nízkým výkonem, dítě nepozorné apod.
- Integrovaný styl (demokratický)

---

³² PREKOP, J., *Jak být dobrým rodičem*, s. 83

³³ MERTIN, V., GILLERNOVÁ, I. *Psychologie pro učitelky mateřské školy*, 2003

³⁴ MERTIN, V., GILLERNOVÁ, I. *Psychologie pro učitelky mateřské školy*, s.205

Tento styl dává dítěti větší prostor k samostatnému rozhodování, podporuje iniciativu dítěte a udílí méně příkazů. Bere se ohled na přání a potřeby dítěte. Dospělý (rodič, učitel, chůva) působí na děti především vlastním příkladem než spoustou příkazů.

Tento styl nejlépe rozvíjí dětskou osobnost.

Tato typologie ovšem nepopisuje význam emočního vztahu rodičů k dětem, proto se považuje za velmi zjednodušenou. „*Výsledky řady dalších výzkumů v zahraničí i u nás směřují k přesnějšímu rozlišení individuálních rozdílů ve způsobech výchovy. V současnosti se pracuje s dimenzionálními modely způsobu výchovy, které vymezují dvě na sobě nezávislé dimenze:*

- *dimenzi emočního vztahu*
- *dimenzi řízení.*³⁵

Dimenze emočního vztahu

Vztah může být **kladný**, kdy dospělí dítě oceňují, prožívají s ním radosti i starosti. Nebo emoční vztah může být **střední**, kdy dospělý sděluje dítěti verbálně jinou informaci než neverbálně. Poslední emoční vztah může být **záporný**. Dítě necítí emoční podporu a porozumění.

Dimenze řízení

Do této dimenze patří **silné** řízení, ve kterém se vyskytuje velké množství úkolů, nároků a jejich důsledná kontrola. Ve **středním** řízení je už přiměřené množství úkolů a nároků a jejich kontrola. **Slabé** řízení je charakteristické malým množstvím úkolů a nároků a není zde důsledná kontrola. Poslední je **rozporné** řízení, které je typické množstvím úkolů, ale bez kontroly.

*„Kladný a záporný komponent emočního vztahu a komponent požadavků a volnosti v dimenzi řízení se vzájemně kombinují v různých kvantitativních stupních i kvalitativně odlišných formách.“*³⁶

---

³⁵ MERTIN, V., GILLERNOVÁ, I. *Psychologie pro učitelky mateřské školy*, s. 206

³⁶ MERTIN, V., GILLERNOVÁ, I. *Psychologie pro učitelky mateřské školy*, s. 207

3.1 Co je důležité ve výchově?

- **Láska**

Jen pokud se dítěti dostává dostatek opravdové lásky, bude schopno ji později předávat dál. „*Výchova je záležitostí srdce a trpělivosti.*“³⁷ Dítě je potřeba přijmout takové, jaké je, i se všemi jeho zvláštnostmi dětského vědění a osobnosti. Dítě musí vědět, že ho rodiče milují, i když zrovna udělalo něco špatného. Láska v žádném případě nesmí být vázána na nějaké podmínky nebo jednotlivé situace!

- **Respekt**

Důležitým bodem ve výchově je respekt a úcta. Každý chce a má potřebu se cítit jako hodnotná lidská bytost – to platí nejen pro dospělé, ale samozřejmě také pro děti. Jak láska, tak i respekt by neměl být vázán na nějaké podmínky. Pokud se budeme k dítěti chovat s respektem, přispějeme tím k rozvoji a uspokojování potřeby sebeúcty (př. vážit si sám sebe) a zároveň tím dítěti ukazujeme, jak má vypadat správné chování. K dětem bychom se měli chovat tak, aby to nezraňovalo jejich lidskou důstojnost a zároveň přijmout to, že se od nás „vychovatelů“ mohou různě lišit – povahou, názory, nadáním, vkusem, ... Ovšem nesmíme si to plést s tím, že si od dětí necháme vše líbit, a že jim ve všem vyjdeme vstříc.³⁸

- **Hranice**

Ve výchově je potřeba vymezit hranice. Děti, které nemají vytyčené hranice, ztrácejí pocit bezpečí. Když děti vidí, že někdy hranice platí a jindy zase ne, vyvolá to v nich pocit nejistoty a úzkosti. Hranice jim poskytují řád, bezpečí a lepší orientaci. A právě rozdíl mezi autokratickou a integrační (demokratickou) výchovu je především ve způsobu stanovení pravidel a hranic chování.³⁹

- **Bezpečí**

Bezpečí souvisí jak s již zmíněnou láskou, tak i s hranicemi. Když dítě ztratí bezpečí v lásce, začne ho hledat někde jinde. Například u technických přístrojů. (Stačí se podívat kolem sebe, kolik lidí raději komunikuje s internetem než s člověkem). Nevytyčené hranice znamenají

---

³⁷ PREKOP, J., *Jak být dobrým rodičem*, s. 19

³⁸ KOPŘIVA, P., a kol., *Respektovat a být respektován*, 2008

³⁹ KOPŘIVA, P., a kol., *Respektovat a být respektován*, 2008

ztrátu bezpečí. Dítě musí vědět, že „ano“, znamená opravdu „ano“ a „ne“ znamená opravdu „ne“.⁴⁰

- **Vzor**

V prvních sedmi letech je velkým receptorem vnímání. „*Vzor bližního přijímá všemi smysly. Když chci, aby se dítě naučilo vyjadřovat pravdivě své pocity a přání, musím mu pro to dát vzor, jak se to dělá.*“⁴¹

Velkým strachem rodičů je to, že udělají ve výchově nějakou chybu. A právě ten strach je tou největší chybou. Rodiče „musí“ dělat chyby, zároveň se k nim hlásit, opravovat je a poučit se z nich. Právě pak podle vzoru rodičů, se dítě může naučit vycházet s chybami a vhodně s nimi pracovat. Pro děti rodiče hodně znamenají, určují, co je správné a co ne a v dětských očích rodiče všemu rozumějí.⁴² Myslím si, že díky tomu, že malé děti považují rodiče za své vzory, nastavují tím rodičům „zrcadlo“. Vyžadujeme-li něco od dětí, je potřeba to vyžadovat také od sebe. Mluví-li rodina doma sprostě, nemůže čekat od dítěte, že bude mluvit slušně. Není-li rodič schopný uznat chybu, může to těžko požadovat od svého dítěte.

- **Tresty – ano či ne?**

Je jisté, že nesprávné chování by nemělo zůstat bez povšimnutí. Ale je trest to správné řešení? Tresty jsou vlastně uměle vytvořené a většinou ani nesouvisí s proviněním (dítě na pískovišti uhodí druhé dítě, rodič vyndá dítě z pískoviště a už mu nedovolí se tam vrátit zpět a „problém“ jde vyřešit samotný rodič). „*Profesor Zdeněk Matějček, známý dětský psycholog, se o trestech vyjádřil takto: Tresty zastavují, ale nebudují.*“⁴³ Trestem přinutíme dítě, aby něco udělalo nebo naopak nedělalo, ale nedosáhneme tím osvojení si morálních hodnot. „*Jedním ze základních úkolů výchovy je naučit děti dělat správné věci proto, že pochopily, že jsou správné, nikoliv proto, že se bojí trestu.*“⁴⁴ Je potřeba, pokud dítě něco provede, aby se pokusilo to nějak napravit. A je jedno zda se jedná o uhození kamaráda a nebo o rozlitou vodu na stole.⁴⁵ Zde bych ráda uvedla situaci, kterou jsem řešila já se svým 2,5letým bráškou. Bráška si hrál na chalupě v dílně a při hře strčil do kbelíku plného vody a celý ho vylil. Byla mokrá zem, byl trochu mokrá i on sám. Mohla bych ho za to, nějak potrestat – zakázat mu dívat se na jeho oblíbenou pohádku nebo na něj křičet, že je nešikovný. Ale mělo by to na něj

---

⁴⁰ PREKOP, J., *Jak být dobrým rodičem*, 2001

⁴¹ PREKOP, J., *Jak být dobrým rodičem*, s.28

⁴² PREKOP, J., *Jak být dobrým rodičem*, 2001

⁴³ KOPŘIVA, P., a kol., *Respektovat a být respektován*, s.137

⁴⁴ KOPŘIVA, P., a kol., *Respektovat a být respektován*, s.137

⁴⁵ KOPŘIVA, P., a kol., *Respektovat a být respektován*, 2008

správný dopad? Podle mého názoru, nemělo. V klidu a bez jediné výčitky jsem mu přinesla hadr a on začal tu spoušť uklízet. Jelikož mi šlo především o to, aby se pokusil chybu nějak napravit, po chvíli jsem si přinesla hadr pro sebe a už jsem úklid dodělala sama. Podle mého názoru toto řešení bylo lepší, než vymýšlet nějaký trest, který ani nesouvisí s proviněním. I když mu bylo teprve 2,5 roku „bojoval“ s tímto úkolem poctivě a snažil se chybu napravit, jak nejlépe uměl. To jsem ocenila nejvíce.

- **Efektivní komunikace**

Sebelepší myšlenky a požadavky na dítě se mívají účinkem, pokud jsou sdělovány nevhodným způsobem. Mezi základní principy efektivní komunikace např.:⁴⁶

- Zaměřit se na pozitiva

Více motivuje, když se rodič nebo i chůva vyjadřují pozitivně, než když kritizují, eventuálně hledají chyby.

- Brát v úvahu emoce

Pokud je dítě v negativní emoci, pomůže, když dáme nejprve najevo snahu o porozumění. Utiší to negativní emoce a motivuje ke spolupráci.

- Hlídat si tón hlasu

Je potřeba, aby při komunikaci s dítětem nebyla slyšet ironie nebo nějaká nadřazenost.

3.2 Co děti potřebují?

V jednom přísloví se říká: „*Děti jsou hosté, kteří se ptají na cestu.*“ Jak si toto přísloví vysvětlit? „*Já ti tvoji cestu ukázat nemohu, ale jsem připraven tě na ní doprovázet, abys mohl jít bezpečně. Dokud jsi u mě, chci se o tebe starat a dávat ti sílu, abys mohl vykročit s radostí v srdci. Povzbudím tě, aby ses nevzdával, když klopýtneš.*“⁴⁷

Děti na tuto cestu potřebují:⁴⁸

- jasná a srozumitelná měřítko a schopnost rozlišovat mezi dobrem a zlem
- svobodné tvůrčí myšlení, aby mohly dobývat nové životní prostory
- cit pro skutečné hodnoty
- silnou vůli a zároveň připravenost snášet krizi, aniž by ztratily odvahu

---

⁴⁶ KOPŘIVA, P., a kol., *Respektovat a být respektován*, 2008

⁴⁷ PREKOP, J., *Jak být dobrým rodičem*, s. 11

⁴⁸ PREKOP, J., *Jak být dobrým rodičem*, 2001

- naději
- připravenost otevřeně vyjadřovat své pocity a potřeby
- odvahu k řešení různých konfliktů
- schopnost milovat.

Podle mého názoru, pokud se rodiče, eventuálně také chůvy, budou řídit tím, co bylo popsáno v kapitole pod názvem – Co je důležité ve výchově, dojdou k tomu, co děti potřebují na cestu životem.

3.3 Vztah chůva – dítě

Je vztah chůva – dítě dobrý? Od dítěte předškolního věku se to rodiče jednoduše dozví, protože dítě je již schopno vyprávět, co se za celý den událo, kde s chůvou byli. Ale lze to poznat u ročního batolete, které to těžko svým rodičům poví? Batole rodičům těžko bude vyprávět, co celý den dělali a jak se s chůvou mělo a jestli s ní bylo spokojené.

Ovšem i batole můžete dát rodičům mimoslovní zpětnou vazbu. Již kolem 6. měsíce je dítě schopno dát najevo, zda je u osoby, která ho hlídá, spokojené. Když chůva přijde, směje se na ni nebo okamžitě pláče? Když přijdete z práce domů, vypadá dítě spokojeně, má dobrou náladu? Nebo naopak má uplakané oči, je apatické? To vše jsou znaky, podle kterých se mohou rodiče řídit a poznat spokojenost nebo nespokojenost dítěte.⁴⁹

---

⁴⁹ www.prozeny.cz

4. Praktické zkušenosti s hlídáním dětí

Praktická část této práce má dvě roviny:

- První rovinou jsou mé vlastní zkušenosti s hlídáním dětí batolecího a předškolního věku.
- Druhou rovinu tvoří výzkum, který je zaměřen na zkušenosti chův s adaptací dětí batolecího a předškolního věku.

Z těchto dvou rovin jsem posléze vyvodila některá pravidla pro chůvy.

4.1 Představení rodin, kde působím jako chůva

Rodina č.1

Nejčastěji docházím do úplné a výborně fungující rodiny (matka, otec a 2 děti). Když jsem se s rodinou seznámila, stěhovali se z centra Prahy do malého bytu, poblíž mého bydliště. Zatím měli pouze jedno dítě – holčičku Alenku, které v té době bylo přes 1,5 roku, nyní jí je 3,5 roku. Poté co zjistili, že čekají druhé dítě, koupili si rodinný domek se zahrádkou a tam se také po narození druhé holčičky Marcelky přestěhovali. Marcelce je nyní 1,5 roku. Následně budu popisovat adaptaci Alenky na mě, jako na chůvu. U Marcelky adaptaci popisovat nemohu, protože Marcelka mě zná od narození. Již od 1.měsíce jejího života jsem s ní chodila ven, aby se maminka mohla chvíli věnovat Alence. Často jsem si doma s Alenkou hrála a Marcelka tam byla s námi. (Samozřejmě maminka první rok byla vždy poblíž, aby mohla Marcelku podle potřeby nakrmit). Podle mého názoru, mě Marcelka tedy vůbec nebere jako cizího člověka, a proto jí vůbec nedělá problém se mnou trávit čas i bez přítomnosti maminky nebo tatínka.

V této rodině se vychovává a vzdělává podle Montessori pedagogiky. S touto pedagogikou jsem na počátku hlídání neměla žádné zkušenosti. Postupně jsem si vyhledávala informace a seznamovala jsem se s ní (a stále jsem ve fázi seznamování se). Jelikož mě Montessori pedagogika oslovila, snažím se ji také částečně uplatňovat. Používám ji nejen v této rodině, ale snažím se ji uplatnit i u ostatních dětí, i když rodina Montessori pedagogiku nezná.

V rodině jsem začala pracovat jako chůva proto, že maminka chtěla začít občas chodit do práce a také chtěla mít v blízkosti někoho, kdo se jí postará o dítě, když například potřebuje k lékaři, zařídit si něco, odpočinout si apod. Otec chodí ve všední dny do práce, o víkendech a o svátcích se plně věnuje dětem. Jak jsem popisovala v teoretické části, že otec v rodině usnadňuje separaci z vazby na matku, je zdrojem zábavy a aktivity, tak to přesně platí pro tuto

rodinu. O víkendech celá rodina podniká výlety, jezdí na chalupu, dovolenou tráví například na kolech, navštěvují mamčinu sestru ve Švýcarsku apod. Děti podle mého názoru mají dobré zázemí a k rodičům mají dobrou citovou vazbu. Úcta, respekt, láska, porozumění a naslouchání všem členům rodiny zde nechybí. Mezi všemi členy rodiny funguje skvělá komunikace.

Adaptace Alenky na mě, jako na chůvu

S Alenkou a s jejími rodiči jsem se poprvé viděla na hřišti. Alence bylo přes 1,5 roku a samozřejmě se styděla. Druhé setkání proběhlo už u nich doma. Jelikož rodina zrovna byla ve fázi stěhování, maminka měla hodně práce v bytě – uklízet, dávat věci do poliček, do skříní apod. Já jsem se mezitím snažila skamarádit s Alenkou. Alenka samozřejmě věděla, že maminka je poblíž a že kdykoli bude chtít, může za ní jít. Na pomoc jsem si sebou vzala plyšového maňáska – medvídku Pupíka. Už delší dobu jsem měla vyzkoušené, že tento medvídek je u dětí velice oblíbený. Udělala jsem dobře. Jen co jsem jí medvídku ukázala a představila ho, Alenka si okamžitě medvídku půjčila a hned si ho oblíbila. Ostych z Alenky brzy spadl a mohly jsme si spolu začít hrát, číst a povídat si. Příležitostně chodila „kontrolovat“ maminku, zda někam neodešla nebo jí šla něco ukázat, ale vždy se ráda vrátila zpět ke mně a maminku nechala v klidu uklízet. Já osobně jsem byla velice příjemně překvapená, jak rychle si na mě zvykla. Očekávala jsem, že bude chtít, aby maminku měla neustále na očích, ale nebylo tomu tak. Třetí setkání proběhlo podobně jako druhé a vše bylo bez problému. Při dalším setkání už jsem byla s Alenkou chvíli sama. Maminka potřebovala ještě nějaké věci přestěhovat ze starého bytu do nového, tak asi na 2,5 hodiny odjela. S Alenkou jsem byla venku a ona v kočárku usnula. Když se probudila, hledala maminku. Když ji neviděla, začala plakat. Utěšování a ujišťování, že se maminka brzy vrátí moc nepomáhalo. Ale když jsme dojely domů a ona tam uviděla medvídku Pupíka, hned plakat přestala. Tak jsme si v klidu zase mohly hrát. Během hraní se párkrát zeptala, kde je maminka, občas se jí na tváři zaleskla slzička, ale už v zásadě neplakala a nechala se dobře zabavit až do příjezdu maminky. Další odchody maminky zvládala stále lépe a lépe. Maminka také zavedla nový rituál – když odcházela, s Alenkou se rozloučila a dala jí „hlídat“ krém na obličej. Když se pak maminka vrátila zpět domů, Alenka hned k ní běžela i s krémem a nadšeně jí ho podávala. Netrvalo to dlouho a po nějaké době už jsem mohla vzít Alenku do ZOO a mohly jsme spolu bez maminky být klidně půl dne.

Je skvělé, že Alenka ráda dělá výrobky z papíru, ráda maluje, poslouchá, když jí někdo čte a má ráda zvířátka. A jelikož mám podobné záliby, tak často spolu něco vyrábíme, tvoříme, čteme si a baví nás to obě.

Nejčastější problém, který řeším, jsou „hádky“ mezi Alenkou a Marcelkou. Např. Alenka si vezme nějakou hračku, Marcelka ji Alence sebere a nebo naopak. Hned je „oheň na střeše“. Alenka začne křičet, Marcelka zase plakat. Při těchto konfliktech se snažím o to, aby se dívky mezi sebou nějak dohodly nebo aby zkusily si s hračkou hrát obě a spolupracovat. Ale jelikož se spolupráce většinou nepodaří, dívky se o hračku vystřídají nebo té druhé, která tu si s tou hračkou zrovna nehraje, je nabídnuta podobná jiná hračka.

Hodnocení adaptace

Alenčina adaptace na mě probíhala nad mé očekávání. Zvykla si na mě velice rychle a já osobně jsem toho názoru, že mi k tomu hodně pomohl medvídek Pupík a také rituál, který maminka vytvořila. Alenka viditelně od vzniku tohoto rituálu nepochybovala o tom, že by se maminka k ní zpět nevrátila. Také bylo dobře, že mě maminka upozornila na vše, co by se mohlo přihodit, řekla mi, na co je Alenka zvyklá, co má a nemá ráda, ukázala mi celý byt, abych věděla, kde co je.

Rodina č.2

S další rodinou mě seznámila moje kamarádka. Tato rodina má jedno dítě a v už žádné další dítě neplánují. Když jsem tuto rodinu poznala, žili pohromadě maminka, tatínek a malý chlapec Daniel, kterému v té době bylo skoro 12 měsíců. Po 5 měsících se nakonec maminka s Danielem odstěhovala nedaleko do jiného bytu. Co mě velice překvapilo, že si maminka nepřestěhovala do nového bytu dětskou postýlku. Když jsem v novém bytě postýlku hledala a ptala jsem se po ní, bylo mi řečeno, že ji prodají, protože Daniel stejně v ní nikdy nespal a vždy spal vedle maminky na veliké posteli.

I když otec bydlí v předchozím bytě, je s maminkou i s Danielem často v kontaktu. O víkendech a o svátcích tráví s nimi čas a věnuje se synovi. Každopádně hlavní část výchovy je na mamince. S maminkou tráví Daniel nejvíce času a chodí spolu často na procházky, do dětských koutků, jezdí na chalupu a navštěvují babičku nebo babička navštěvuje je. O prázdninách byl Daniel s maminkou a s babičkou poprvé u moře.

Maminka si mě vzala jako chůvu proto, že dva krát týdně učila anglický jazyk na jazykovém kurzu. Jedno dopoledne za týden hlídám já, v poledne přijde maminka, odpoledne hlídá babička a druhý den je Daniel s tatínkem nebo opět s babičkou.

V minulosti již Daniela hlídala asi 3 měsíce jiná chůva, ale maminka s ní neměla dobrou zkušenost. Měla podezření, že se chůva většinu času dívá na televizi a Danielovi se věnuje minimálně. Vždy, když přišla zpět domů, byla zapnutá televize a Daniel netečně ležel na dece na zemi. Chůva seděla před televizí.

Podle mého názoru nemá maminka úplně jednoduchou situaci. Tatínek se snaží pomáhat a vychovávat, ale tím, že s nimi nebydlí a tím, že má další děti z předchozího manželství, je ten kontakt menší a tatínek je proto do výchovy méně zapojen. Maminka je na Daniela hodně vázaná a fixovaná.

Adaptace Daniela na mě, jako na chůvu

Poprvé jsem se s Danielem setkala u nich doma, když jsem k nim přišla na návštěvu. Daniel ještě v té době nechodil, převážně lezl po čtyřech. Měla jsem sebou opět medvídko Pupíka, ale Daniela tolik nezaujal. Na chvíli si ho půjčil, ale brzy se zaměřil na své hračky. Začala jsem si s Danielem hrát a maminka byla u toho. Jakmile se maminka trochu vzdálila, Daniel začal křičet. Pak jsme šli všichni ven. Druhé setkání by se dalo nazvat „hození do vody“.

Přišla jsem k nim domů, maminka mi ukázala pořádně byt, kde co je, a poprosila mě, ať jdeme během dopoledne ven, protože je většinou zvyklý spát venku v kočárku a pak maminka hned odešla. Chvilku byl Daniel zcela klidný a nechal se dobře zabavit. Nejvíce jsme si hráli

s mašinkou, která když se zapnula, vydávala různé zvuky a hrála písničky. Tuto mašinku jsme si různě posílali. Také jsme stavěli věže z kostek. Později začal být viditelně unavený, tak jsem ho oblékla, vzala do kočárku a vyrazili jsme ven. Jenže Daniel v kočárku neustále plakal. Zkusila jsem vše – vyměnit plenu, dát jídlo, napít, hračku, ale vůbec nic nepomáhalo. Asi po 30 minutách stálého pláče, jsem to vzdala a vrátili jsme se zpět domu, protože mi bylo jasné, že Daniel v kočárku neusne. Doma jsem se ho pokusila uspat na velké posteli, ale také marně. Zavolala jsem tedy celá zoufalá mamince, která už naštěstí byla na cestě domu. Když přišla, tak ho během 15 minut uspala. Když jsem ji vyprávěla, jak to celé dopoledne probíhalo, řekla mi, že mě zapomněla upozornit, že Daniel je zvyklý v kočárku držet v ruce propisku nebo tužku a s tím si hraje a posléze usne. Další hlídání tedy díky tužce, kterou jsem mu dala při procházce, proběhlo bez problému a Daniel v klidu usnul. Horší situace pak zase nastaly, když začala zima a já potřebovala, aby Daniel usnul doma. S uspáváním doma má často problém i maminka. Daniel před usnutím většinou dlouho pláče a maminka ho třeba 30 minut utěšuje a pak Daniel usne. Zkoušela jsem zprvu ho uspávat tím samým způsobem jako maminka, ale trvalo mi to velice dlouho než jsem ho uspala. Tak jsem se rozhodla, že to zkusím trochu jinak a jeho rituál jsem mu trochu pozměnila. Položila jsem ho na tu velikou postel, vedle něj jsem položila jeho pití a dudlík a odešla jsem vedle do pokoje. Daniel si vždy dobrých 15 minut hrál na posteli s dudlíkem nebo s pitím a pak v klidu usnul. (Samozejmě jsem se na něj každou minutku chodila „nenápadně“ koukat). Na to si Daniel zvykl a já pak neměla problém ho uspat. Jenže pak maminka řekla, že si nepřeje, aby Daniel usínal s pitím v posteli a tím pádem našemu rituálu byl konec. Danielovi jsem tedy dávala těsně před spaním pít, ale už jsem mu flašičku nedávala do postele. Daniel to velice nelibě nesl a proto opět uspávání začalo být uplakané.

Největší problémy nastanou, když si chce Daniel něco vynucovat. Zlobí se, vzteká se a křičí. Snažím se nepodlehnout a raději ho nějak zabavit. Je to občas hodně těžké, protože Daniel má výdrž. Ale čím déle se známe, tak chápe, že si u mě nic nevynutí a brzy přestane křičet.

Hodnocení adaptace

U Daniela adaptace probíhala bouřlivěji než u Alenky z rodiny č.1.. Pro Daniela to byl větší „šok“, a jelikož jsem nedostala od maminky všechny potřebné informace, bylo to pro nás oba o to složitější. Daniel mě vidí vždy jen jedno dopoledne v týdnu, a to mi přijde málo. Proto jsem k nim začala chodit jen tak na návštěvy, aby si na mě více zvykl. I když už ho hlídám déle jak 8 měsíců, stále pláče při odchodu maminky. Medvídek Pupík ho vůbec nezaujal, proto jsem ho přestala nosit sebou. Uspat ho je pro mě stále velký problém, a většinou tedy

čekáme na maminku. I když už mě zná, máme občas uplakanější dopoledne. Ale už v menší míře než na začátku. Jistě si na mě už zvykl, ale stále nelibě nese odchod maminky. Máme spolu zavedená nějaká pravidla, která se mu příliš nezamlouvají, ale už si na ně celkem zvykl a respektuje je.

Rodina č.3

Seznámení s touto rodinou probíhalo tak, že mi zavolala kamarádka, že má nějakou známou, která potřebuje příležitostně pohlídat 3letého syna Michala a zda nevím o někom, kdo by byl ochotný ho občas pohlídat. Po chvilkovém uvažování jsem se rozhodla, že nabídku hlídání 3letého chlapce přijmu já.

Tato rodina bydlí v panelovém domě na sídlišti. Táta Michala pracuje v jedné firmě a maminka se chtěla postupem času vrátit zpět do práce po mateřské dovolené. Do práce potřebovala nastoupit alespoň na částečný okamžitě, ale do školky Michala měli přijmout až za 5 měsíců. Maminka si tedy vytvořila kolem sebe kruh kamarádek, které byly ochotné příležitostně Michala pohlídat, a navíc k tomu jsem měla být k dispozici také já. A jelikož v této rodině dobře fungují babičky, také ony příležitostně malého Michala hlídají.

Tato rodina na mě působí velice klidně. Hádky nebo křik zde neexistují.

Tatínek je ve všední den je od rána do večera v práci, většinou přichází domů už když Michal spí. Proto se tatínek snaží každý víkend trávit s rodinou. Jezdí společně na chalupu, na výlety, na dovolenou do ciziny apod.

Adaptace Michala na mě, jako na chůvu

První setkání proběhlo formou návštěvy u nich doma. Bylo to pro mě velice zajímavé setkání, protože 3letý Michal ke mně přišel okamžitě a bez ostychu, představil se mi, vzal mě za ruku a vedl mě do dětského pokoje ke hračkám. Nemusela jsem ani vytahovat medvídku Pupíka, protože to nebylo ani potřeba. Když jsem se nahlas podivila nad tím, že se Michal vůbec nestydí, nad tím jak je neuvěřitelně komunikativní, maminka mi řekla, že každou chvíli mají doma nějakou návštěvu, několikrát ho hlídali kamarádky maminky, takže Michal je zvyklý na lidi. Hned při první návštěvě mi maminka ukázala byt a řekla mi, jak si co představuje.

Jelikož maminka i tatínek jsou velice klidní lidé, je i Michal hodně klidné dítě, které mluví velice pomalu a rozvážně a nemá rádo jakýkoliv hluk a křik. Vše se v rodině řeší v klidu a bez křiku.

Další setkání už proběhlo tak, že jsem byla s Michalem asi 2 hodiny sama, maminka si odešla něco zařídit do centra. Michal se úplně v klidu rozloučil s maminkou a šli jsme si do dětského pokoje hrát. Michala má doma hodně hraček a nejvíce ho baví skládat puzzle, modelovat zvířátka z modelíny, rád si hraje na schovávanou, chodí ven a velice rád pomáhá v kuchyni. Toto tedy byly naše nejčastější činnosti. Hodně mě překvapilo, že Michal nevyžadoval neustálou pozornost. Několikrát mi dokonce řekl, že si chce chvíli hrát sám. Myslím, že toto není u 3letých dětí častý jev. Pro mně bylo příjemné, že jsem vždy mohla jít v klidu do

kuchyně připravit jídlo a Michal si mezitím hrál spokojeně sám. Občas přišel do kuchyně, že mi pomůže, tak připravoval příbory, talíře a nebo míchal jídlo v hrnci.

Postupem času, když už jsme s maminkou věděly, že je Michal na mě zvyklý, maminka odcházela do práce i na celý den. Michalovi to nedělalo žádný problém. Ano, těšil se na maminku až se vrátí zpět a měl radost, když se vrátila, ale vůbec nikdy neplakal.

Jak jsem se již zmiňovala, Michal velice rád chodí ven. Kousek od domu má svojí oblíbenou houpačku ve tvaru lachtana a vždy, když jsme šli ven, první cesta směřovala na houpačku. Byl na to tak moc zvyklý, že když by se na houpačku nešlo, plakal by. Respektovala jsem to, a když jsme například v určitou hodinu měli sraz s maminkou, vyšli jsme z domu tak, abychom stihli jít na houpačku.

Hodnocení adaptace

Adaptace probíhala úplně bez problému a velmi klidně. Michal je na lidi zvyklý, je i zvyklý na to, že ho hlídá někdo jiný. Je zvědavý, nebojí se komunikovat, dokáže být společenský, ale na druhou stranu mu nedělá problém hrát si úplně sám. U Michala mi ani nemusel „pomáhat“ medvídek Pupík, protože se vůbec nestyděl a byl od začátku velmi komunikativní.

Maminka hned při prvním setkání mi řekla vše, co bylo potřeba, Michal vždy moc dobře věděl, že se maminka vrátí, proto odchod maminky nebyl pro něj těžký. Michal si na mě zvykl neuvěřitelně rychle a vždy se na mě těší. Když jsem se ptala, jestli to má takhle u všech „tet“, které ho hlídají, bylo mi řečeno, že ano, že u žádné nebyl problém, a že je má všechny moc rád. Maminka si vždy jen hlídá, aby s Michalem byl klidný a trpělivý člověk.

Rodina č.4

S další rodinou jsem se seznámila na hřišti, kde jsem v tu dobu byla s Alenkou (z rodiny č.1). Jedna maminka mě oslovila, jestli bych na chvíli nepohlídala také její dvě děti, protože pro ně potřebuje koupit něco k pití. Souhlasila jsem, a tak jsme se vlastně seznámily. Od té doby jí chodím její děti příležitostně hlídat. Tato rodina bydlí poblíž mého bydliště a mají 2 dcery – Natálku a Denisu. V té době, kdy jsem je na hřišti poznala, bylo Natálce 1,5 let a Denise 2,5 roku. Tatínek ve všední dny chodí do práce, víkendy tráví s rodinou. Mají rádi Šumavu, tak často jsou o víkendech v penzionu na Šumavě. O děti se nejvíce stará maminka a pomáhá jí s nimi babička, která bydlí nedaleko.

Adaptace Natálky a Denisky na mě, jako na chůvu

Jak jsem již psala v předchozím odstavci, dívky mě poprvé viděly, když jsem byla na hřišti s Alenkou. Já jsem si s Alenkou hrála na pískovišti a starší Denisa se k nám po chvíli přidala a hrála si s námi. Mladší Natálka seděla v kočárku a pozorovala nás.

Po našem seznámení uběhlo asi 10 dní a maminka volala, že by potřebovala večer pohlídat děti, protože rodiče jeli na svatební hostinu. K večeru jsem tedy přišla k nim domu. Dívky byly po večeři, ležely už v posteli a dívaly se na pohádku na videu. Přišla jsem k nim a ukazovala jim Pupíka, kterého jsem přinesla sebou, ale jelikož dívky byly zaujaté pohádkou, nereagovaly na něj. Maminka mě tedy provedla bytem, ukázala mi, kde jsou pro děti pleny a kde mají pití. Požádala mě, ať vypnu video jakmile děti usnou a pak odešla. Dívky se asi hodinu dívaly na pohádku, pak samy usnuly. Mohla jsem tedy video jít vypnout. Uběhla přibližně hodina a Natálka se probudila a začala plakat, protože jí vypadl dudlík. Jelikož se mi ho podařilo okamžitě najít, dala jsem jí ho a Natálka okamžitě znovu usnula a nestačila ani probudit Denisku. Večerní hlídání tedy proběhlo v klidu. Během 3 dnů mi maminka zavolala znovu, že by si ráda zajela na nákup a nechce děti brát sebou, tak jestli bych s nimi nešla na 2 hodiny na hřiště. Souhlasila jsem a šla jsem si je vyzvednout. Dívky čekaly s maminkou už připravené v kočárku před domem. Dívky mě vítaly s úsměvem. Zkusila jsem jim ukázat Pupíka a Natálce se moc líbil. Celou cestu na hřiště ho držela v ruce a hrála si s ním. Dvě hodiny na hřišti jsme si krásně užily. Na hřiště jsme šly ještě několikrát a vždy to bylo bez větších problémů. Ačkoliv pro mě bylo občas náročné obě dívky uhlídat, protože jedna se rozběhla doleva, druhá zase běžela doprava, jedna chtěla jít na houpačku, druhá na kolotoč. Bylo to tedy občas těžké zkorigovat. Hned od začátku jsem se tedy snažila nastavit nějaké hranice. Všichni tři jsme se domlouvaly kam půjdeme, na hřišti jsem jim ukazovala kam až můžou jít a kam už ne, snažila jsem se jim ukázat, že je lepší spolupracovat než se o hračky

hádat a prát. Bylo pro mě důležité, aby si to obě dívky na hřišti užívaly, ale zároveň abych já netrnula hrůzou, která z dívek mi kam uteče, kam se schová apod. Proto nastavování hranic u Denisky a Natálky bylo bezpodmínečné. Nejen kvůli mně, ale i kvůli bezpečnosti obou dětí a kvůli další budoucí spolupráci.

Přibližně od 4. hlídání začala být Natálka plačtivá. Nechtěla ven, chtěla být jen s maminkou Pupík ji vždy na chvíli rozesmál, ale pak se znovu rozplakala.. Po cestě na hřiště jsem se snažila uklidnit Natálku a zároveň jsem dívkám vyprávěla kam půjdeme a co tam budeme dělat. Denisa se mnou neustále komunikovala a smála se. Myslím si, že právě ta pohoda a smích Denisky nakonec pomohlo tomu, že se Natálka celkem brzy uklidnila a už neplakala. Na hřišti už byla Natálka většinou úplně v klidu a vše bylo v pořádku. Tato situace, že Natálka plakala při odchodu na hřiště, eventuálně při odchodu maminky, se ještě několikrát opakovala. Naštěstí ale nebyl velký problém Natálku rychle zabavit a hlavně fungovalo to, že když viděla, že je Denisa v klidu a nepláče, přestala také. Postupem času Natálka plakala méně a méně až nastalo období, kdy už neplakala vůbec. Ovšem jednou se stalo, že jsem přišla dívky hlídat k nim domu a slyšela jsem velký křik již na schodech. A k mému překvapení hystericky křičela a plakala Denisa. Natálku ten Denisin pláč očividně znejistil a začala plakat také. Rodiče tedy odcházeli z bytu a obě dívky plakaly. Natálku se mi podařilo brzy uklidnit a zabavit ji hračkami. Ovšem u Denisky se mi to vůbec nedařilo. Plakala, odmítala komunikovat, ležela na zemi a kopala nožičkami a křičela ať jdu pryč, že chce maminku. Nechala jsem tedy Denisku v pokoji a šla jsem si s Natálkou hrát do kuchyně. Natálku i sebe jsem usadila tak, aby na nás Denisa viděla. Říkala jsem si, že Denisa určitě dostane chuť se k nám přidat. Viděla jsem, že se Denisa začíná trochu uklidňovat a nakonec asi po 15-20 minutách se k nám Deniska přidala a začala si s námi s úsměvem hrát. V tu chvíli se mi velmi ulevilo, protože jsem věděla, že „krize“ je za námi. Zbytek dne probíhal v klidu a už bez pláče. Když jsem pak vyprávěla rodičům, jak to s Deniskou probíhalo, dověděla jsem se, že Denisa jeden den v týdnu navštěvuje školku, a že tam má učitelku Míšu, které se bojí, a kterou nemá ráda. A právě, když Denisa slyšela, že přijde Míša, myslela si, že přijde paní učitelka ze školky a proto začala tak moc plakat.

Jednu dobu jsem měla velký problém s Natálkou, protože neustále házela hračkami po Denise nebo i po mě. Snažila jsem se vždy jí trpělivě vysvětlit, že se to nedělá, že to bolí, a že si tím i ty hračky zničí. Když tento problém stále trval, začala jsem dělat to, že jsem hračky, které po nás házela, schovávala a nedovolovala jsem jí, aby si s nimi hrála. Slíbila jsem jí, že až bude vědět, jak se správně s těmi hračkami zachází, vrátím jí je zpět. Celkem jsem byla nucena

schovat přibližně pět hraček a pak přišla Natálka sama od sebe, že už ví, jak se s hračkami zachází, tak jsem jí je vrátila. Od té doby byl konec s házením hračkami po nás.

Hodnocení adaptace

U každé z dívek adaptace probíhala trochu jinak. Natálka plakala často při odchodu rodičů, což je dáno jejím věkem, ale rychle jí ten pláč přešel a nechala se dobře zabavit. Deniska plakala při odchodu rodičů pouze jednou, ale o to intenzivněji a zabavit se vůbec nenechala. Nevím zda jsem problém s pláčem Denisky vyřešila vhodně, ale podle mého názoru jiné řešení, než ji nechat být a vyplakat, by nemělo smysl. Když jsem se snažila ji uklidnit, křičela ještě více. Nakonec se vyplakala a pak už byla celý den klidná, spokojená a usměvavá, tak jak ji znám.

Jinak dívky jsou hodně aktivní a své, a proto hned od začátku bylo potřeba udělat si nějaké hranice, jinak by naše spolupráce nefungovala. A myslím si, že se to vyplatilo, protože nyní s nimi skvěle vycházím, všichni se respektujeme a hlídat Natálku a Denisku je pro mě radost, zábava a pohoda. Nyní už ani jedna nepláče, těší se na mě a hned mě vedou do pokojíčku.

Rodina č.5

S Markem jsem se seznámila, když mu bylo 5 let. Marek bydlí s maminkou a tatínkem v centru Prahy. Marek chodí každý všední den do školky. Jeho maminka i tatínek jsou hodně pracovně vytížení, proto jsem ho příležitostně začala odpoledne ze školky vyzvedávat já. Také občas spolu trávíme večery, když má tatínek noční službu a maminka pracovní schůzku. Jedna z babiček by ráda vnoučka hlídala, ale bohužel bydlí daleko od Prahy, tak je to nemožné. Marek ovšem za ní jezdí často o víkendech nebo o prázdninách. Druhá babička s rodinou nekomunikuje.

Adaptace Marka na mě, jako na chůvu

Úplně poprvé mi Marka maminka předávala u ní v práci, protože byl Marek po nemoci a maminka ho nechtěla ještě dávat do školky. Tam jsme se s Markem viděli poprvé. Medvídko Pupíka jsem si vzala sebou. Když jsem si pro něj přišla, Marek se velice styděl a schoval se pod stůl. Přišel tedy čas na Pupíka. Vytáhla jsem ho a začala jsem předvádět, že se Pupík také stydí. Marek se tomu pod stolem smál, ale vylézt ještě viditelně nechtěl. Ovšem ve chvíli, kdy maminka řekla, že nám dá peníze, a že budeme moci jít na oběd do McDonalda, Markovi se rozzářily oči, vylezl z pod stolu a byl najednou ochotný se se mnou seznámit. Podal mi ruku, představil se a začal se oblékat. Bylo vidět, jak je rád, že půjdeme do Macdonalda, a dokonce se při odchodu skoro zapomněl rozloučit s mámou. Šli jsme tedy na oběd do McDonalda, kde byl Marek spokojený. Než jsme snědli oběd, snažila jsem si s Markem povídat a zjistit jeho záliby. Řekl mi, že rád staví ze stavebnice Lego, že má rád knížky o dinosaurech a o letadlech a že až bude velký, bude pilotem. Po obědě jsme šli ke mně domů, kde si hrál se stavebnicí a stavěl letiště. Také ho u mě doma upoutaly moje dvě živé kočky. (On doma žádné zvíře nemá, ale chtěl by pejska). Chvilí se snažil kočičky honit, pak jim začal házet míček, a když zjistil, že na to nereagují, vrátil se zpět ke stavebnici. Strávili jsme spolu 3-4 hodiny a pak jsme šli zpět za mámou do práce. Marek se sem mnou rozloučil a řekl, že se zase někdy chce přijít podívat na kočičky.

Při dalším setkání jsem Marka už vyzvedávala ve školce a šli jsme tentokrát k němu domů. Přemlouval mě, ať se jdeme podívat ke mně na kočičky, ale nakonec jsme se dohodli, že to necháme na jindy, protože maminka se měla vrátit z práce během 1-2 hodin, a to by nemělo cenu jezdit ke mně. Jelikož jsem u této rodiny byla doma poprvé, provedl mě Marek celým bytem a ukázal mi kde co je. Maminka mi žádné informace nedala, protože počítala s tím, že mi Marek vše ukáže sám. Když jsem si prohlédla celý byt, zavedl mě do dětského pokoje a

ukazoval mi všechny svoje hračky, stavebnice a knížky, které má rád. Pár knížek jsme si stačili prohlédnout a pak už se vrátila maminka.

Při jednom setkání, kdy jsme spolu měli být asi jen hodinu, se stalo to, že se maminka zdržela na služební cestě, a proto jsme spolu byli více jak 6 hodin. Bylo to trochu problematické, protože Marek byl zvyklý, že jsme spolu maximálně 4 hodiny. Po 4 hodinách začal být Marek velice mrzutý, a i když jsem se snažila pro něj vymýšlet sebelepší a zábavnější hry, nic se mu nelíbilo, nic ho nebavilo, a pokud ho něco zaujalo, tak jen na chvíli. Neustále se ptal, kdy přijde maminka, kde se zdržela a proč. Tuto situaci jsem nakonec vyřešila tak, že jsem zavolala mamince a telefon jsem předala Markovi. Maminka Markovi vše vysvětlila a uklidnila ho, že je už na cestě domů a že se nemusí ničeho bát. Toto řešení se vyplatilo, protože to Marka uklidnilo a zlepšilo mu náladu. Od té doby máme rituál, že když je Markovi smutno nebo se mu stýská po mamince, zavoláme jí. On si s ní popovídá a hned je mu lépe. A opravdu stačí jí jednou za hlídání zavolat a pak je vše v pořádku.

Občas je pro nás oba těžké spolu trávit čas, protože máme každý jiné záliby. Já se snažím mít vždy pro Marka nějaký program, myslím si, jak se mu to bude líbit, ale ono nakonec se mu to nelíbí. Ptala jsem se tedy maminky, co s Markem dělá ve volných dnech, abych se mohla inspirovat. Odpověděla mi, že Marek je nejspokojenější, když jde s tatínkem například na výstavy letadel, dinosaurů a nebo jezdí se dívat na letadla na letiště. Maminka tyto záliby moc nesdílí, tak Marek jezdí s tatínkem na tyto akce sám. Marek pak doma vypráví mamince o tom, kde všude s tatínkem byl, a co všechno viděli. Je na něm vidět, jak je nadšený a dokáže o tom hovořit celé hodiny. Maminka s Markem nejčastěji chodí na procházky a čtou si knížky. Poradila mi například, když jsme venku ať hledáme cokoli, co má spojitost s letadly nebo dinosaury (ve výkladní skříni hračku dinosaura nebo letadla, na obloze letadla,...). Ať zkusíme malovat na tyto témata, a když už opravdu budu mít pocit, že se Marek nudí, zachrání to jeho oblíbené knížky. Prý ona sama také má občas problém ho zabavit.

Hodnocení adaptace

Myslím si, že díky tomu, že Markovi bylo už 5 let, když jsme se seznámili, adaptace probíhala bez větších problémů. Při prvním setkáním se sice styděl, ale to je u dětí normální. Marek nikdy neplakal a když mu náhodou bylo smutno, zavolali jsme mamince. Vidím zde pouze jednu malou nevýhodu, a to v tom, že jeho největší zálibou jsou dinosauři a letadla a v tom já se osobně vůbec nevyznám. Takže mu mohu k těmto tématům říci jen to, co si přečtu z jeho knížek. On zase nesdílí moje nadšení něco vyrábět z papíru, malovat a modelovat. Ke všemu Marek by neustále chodil do McDonalda a v tom ho já osobně nehodlám moc

podporovat. Proto se občas od jeho maminky dozvím, že jsem prý moc přísná, protože s ním nechci chodit do McDonalda. Maminka mi naštěstí v této oblasti nechává volnou ruku a je jí úplně jedno zda do McDonalda jdeme nebo ne. Adaptace na mě tedy proběhla v pořádku a velmi rychle.

4.2 Můj přístup k dětem, které hlídám

Když jdu poprvé na návštěvu k rodině, ve které budu hlídat dítě, snažím se zjistit co nejvíce informací o dítěti. Ptám se maminky, co má její dítě rádo nebo nerado, na co je zvyklé, jaký má denní režim, co ho dokáže uklidnit, jaký mají způsob výchovy apod. Vždy se snažím nenarušit rodinné zvyklosti. Snažím se respektovat vše, co si maminka přeje a udělat vše, o co mě požádá. (Např. nechce-li maminka, aby její dítě při jídle odcházelo s jídlom od stolu, i když dítě má odcházející tendence, dodržuji to a dítěti nedovolím, aby s jídlom chodilo po bytě). To, co se v rodině dítěti nedovolí, nedovolím ani já.

Při prvním setkání s dítětem se snažím nějak s ním navázat kontakt. Nejvíce mi s tím pomáhá plyšový maňásek - medvídek Pupík. Pupíka si dám na ruku a dělám, že se medvídek stydí a schovává se za mě a pak na dítě vykoukne. Děti se tomu většinou smějí a pak si Pupíka rádi půjčí. Když dítě pozitivně zareaguje na medvídku vím, že největší část ostychu je pryč.

Vždy když jdu hlídat, snažím se mít v hlavě připravený pro dítě nějaký program. Pokud je pěkné počasí, je to jednodušší, protože většinu času můžeme trávit venku – na pískovišti, v parku, apod. Pokud nám počasí nedovolí být venku, mám většinou připravené různé výtvarné techniky, které pak zkoušíme. Například s Alenkou a Marcelkou jsme už malovaly na tričko nebo vyráběly vánoční řetěz z papíru. Konkrétně u Alenky je to tak, že když se zavřou dveře za maminkou a tatínkem, už se ptá, co budeme vyrábět a jestli jsem přinesla nějaké pomůcky. Byla bych velice nerada, aby dítě po dni stráveném se mnou řeklo, že to byl nudný a nezábavný den. Snažím se vždy aktivně zapojit. Například na pískovišti jen nesedím a nekoukám na dítě, ale hraji si s ním. (Pokud o to dítě stojí). Není pro mě problém jít se s dítětem sklouznout na klouzačce nebo zhoupnout na houpačce. Nejsem tam jen od toho, abych dítě hlídala a chránila před nebezpečím, snažím se být také dobrá kamarádka, která je ochotná s dítětem dělat „blbosti“, ale také s ním podnikat výlety, rozvíjet ho a ukazovat vše, co je kolem něj.

K dítěti přistupuji s respektem. Nesnažím se být autorita, kterou musí za každou cenu poslouchat, ale snažím se být kamarádka, která si ráda poslechne jeho názor a všechny naše „problémy“ vyřešíme nějakou dohodou, ke spokojenosti všech zúčastněných. Neporoučím, co si dítě má vzít na sebe, ale vybere si to dítě. (Pokud má na to už věk). Ano, koriguji to, aby dítě neodešlo do mrazu v krátkém tričku, ale jestli si vezme svetr červený nebo modrý, to nechám na něm.

Nepoužívám tresty. Spíše se snažím, aby dítě pochopilo, že pokud něco provede, má to nějaký následek. Například dítě rozbije hrníček, zkusí ho tedy slepit. Nebo vylije vodu na podlahu, nebudu to utírat já, ale pokusí se o to dítě.

Určitou inspirací je pro mě Montessori pedagogika a kniha od Pavla Kopřivy a kol. Respektovat a být respektován, Spirála, 2008. Tato kniha se zabývá výchovou dětí. Ovšem výchova podle této knihy nevyhází z toho, že by mělo dítě na 100% bezmyšlenkovitě poslouchat a plnit příkazy dospělých, ale měla by vycházet z toho, že chceme, aby z dětí vyrostly zodpovědné, samostatné a nezávislé osoby, které budou mít zvnitřněné hodnoty a podle nichž se budou chovat.

5. Zkušenosti chův s adaptací dětí

5.1. Cíle a metody výzkumu:

Každé dítě je jedinečná osobnost se specifickými povahovými rysy, s různými zájmy, zvyky apod. Ovlivňuje ho prostředí, rodina, ve které žije a která na něj uplatňuje nějaký způsob výchovy. Je tedy potřeba ke každému dítěti přistupovat individuálně, protože u každého dítěte probíhá adaptace odlišně.

Cílem výzkumu je zjistit, jaké zkušenosti s dětskou adaptací mají chůvy. Vycházela jsem ze dvou tezí:

1. Je výhodné, aby chůva před vlastním hlídáním alespoň jednou navštívila rodinu dítěte.
2. Pro vzájemnou adaptaci chůvy a dítěte je lepší, když se chůvy přizpůsobí systému pravidel rodiny dítěte.

Charakteristika:

Výzkum má charakter kvalitativního šetření. Zjišťovala jsem zkušenosti sedmi chův, které se pravidelně starají o děti batolecího a předškolního věku. Pro tento účel jsem vytvořila dotazník s otevřenými otázkami, ke kterým se mohly dotazované osoby libovolně vyjadřovat. Ponechala jsem si možnost ověřovat si odpovědi doplňujícími otázkami.

5.2 Zpracování výsledků:

Dotazník vyplnilo celkem sedm chův, které pravidelně hlídají děti batolecího a předškolního věku. Všechny sedm chův má ukončené středoškolské vzdělání s maturitou, z toho pět jich pokračuje ve studiu VŠ, většinou sociálního nebo pedagogického zaměření. Všechny chůvy mi zprostředkovaly informace o svém hlídání dětí. Dvě chůvy se vyjádřily ke dvěma dětem, které hlídají, proto mám informace celkem o devíti dětech. Všechny děti hlídané danou chůvou jsou v batolecím nebo předškolním věku.

Jelikož je každé dítě jiné, a ke každému je potřeba přistupovat individuálně, budu rozhovory vyhodnocovat jednotlivě. Poté provedu shrnutí nejdůležitějších informací, abych mohla potvrdit či vyvrátit předem formulované výzkumné teze. První odstavec je zaměřen na

základní informace o dítěti. Ve druhém odstavci je popsáno první setkání a první hlídání dítěte a ve třetím odstavci se vyskytují názory na problémy, které nastaly a na dodržování norem v rodině.

Dítě č. 1

Chlapec, 3,5 let, hlídán 2-3krát týdně

1. První chlapec má staršího sourozence a chůva ho popsala jako otevřeného, komunikativního, společenského a hravého. Nenechá si nic líbit a nemá problémy v kolektivu. Chůva ho označila za vůdčí typ.
2. Chlapec znal chůvu 2 měsíce od vidění – docházela do rodiny uklízet. Proto první hlídání proběhlo v klidu a bez pláče.
3. Chůva v dotazníku popisuje problém s maminkou chlapce. Maminka vyžaduje něco, co sama nedodržuje. Jako příklad chůva uvádí, že když hlídá, musí být chlapec do 21. hodiny v posteli. Za normálních okolností, když je doma maminka, dítě nejde spát dříve než ve 22 hodin. Chůva označuje tuto situaci jako velice ztíženou, protože chlapec jí pak neustále říká, že kdyby tu byla maminka, tak by mohl dělat to a to. Chůva se přesto snaží dodržovat požadavky matky a nenarušovat chod rodiny. Dále chůva popisuje drobné problémy u chlapce s nedodržováním pravidel a zkoušením, co si může a nemůže dovolit.

Dítě č. 2 (je hlídáno stejnou chůvou, jako dítě č. 1)

Chlapec, 2 roky, hlídán 2-5krát měsíčně

1. Tento chlapec má staršího sourozence a je popsán chůvou jako stydlivější, plašší, klidnější a plačtivější. Rád si hraje sám.
2. Při prvním setkání chůva požádala maminku chlapce, ať se na chvíli vzdálí. Doma tedy zůstala chůva s dítětem a otec chlapce. Chlapec hodně plakal i přes přítomnost svého táty.
3. Chůva popisuje, že chlapec často plakal, protože chtěl maminku. Dále píše, že v rodině se snaží jejich normy dodržovat a přizpůsobit se chodu rodiny.

Dítě č. 3

Chlapec, 1 rok, hlídán 3krát týdně 9 hodin

1. Chůva chlapce popisuje jako plačtivé a velice bojácné dítě.
2. Návštěva v rodině neproběhla, chůva od prvního setkání začala hlídat. Maminka byla přítomná asi hodinu a pak odešla.

3. Chůva popisuje problém s pláčem dítěte při odchodu maminky, ale i častý pláč během dne. Nejhorší byl prý první den, kdy dítě proplakalo celé dopoledne. Chůva tento problém řešila tím, že se snažila chlapce co nejlépe zabavit, chovala ho, zpívala mu, ale nic nezabíralo. Druhý den probíhal už lépe a po týdnu se pláč objevoval pouze při odchodu matky. Chůva se snaží přizpůsobit chodu rodiny.

Dítě č. 4

Dívka, 1 rok, hlídána jednou týdně

1. Tato dívka je nejmladší ze 3 sourozenců. Chůva popisuje dívku jako hravou a společenskou. Je velice ráda ve společnosti svých sourozenců a snaží se dělat vše, co dělají oni.
2. U této dívky k prvnímu seznámení s chůvou před vlastním hlídáním došlo. Pak samotné hlídání probíhalo dobře, rodiče se snažili odejít tak, aby si toho dívka nevšimla. Při prvním hlídání se dívka po mamince sháněla, ale proběhlo to bez pláče. Chůva napsala, že jí to hodně usnadnili sourozenci dívky, kteří ji dovedli uklidnit i skvěle zabavit.
3. Chůva žádné konkrétní problémy nepopisuje. Vždy se snaží respektovat přání maminky a snaží se dodržovat normy rodiny.

Dítě č. 5

Dívka, 6 let, hlídána 1krát týdně

1. Podle chůvy je tato dívka otevřená, společenská, komunikativní, bystrá, veselá a inteligentní.
2. Do jedné rodiny, kde chůva hlídala chlapce, přišla na návštěvu maminka s dívkou č. 5. Tato dívka se zájmem chvíli pozorovala, jak si chůva s chlapcem hraje, a pak se k nim připojila. První samotné hlídání proběhlo pak výborně, dívka se už na chůvu velmi těšila a měla připraveno vše, co chtěla chůvě ukázat a s čím si chtěla hrát. Odchod rodičů brala jako samozřejmou věc.
3. Chůva se od začátku snažila nastavit pevné hranice, tudíž k žádným problémům při hlídání nedošlo. Dodržování norem rodiny je pro chůvu samozřejmé.

Dítě č. 6

Chlapec, 18 měsíců, hlídán 2-3krát týdně

1. Chlapec č. 6 má mladší sestřičku. Chůva ho popisuje jako velmi veselého, živého a komunikativního chlapce, který se s každým rád kamarádí. Po narození sestřičky ale začal být vzdorovitý a věčně nespokojený. Na malou sestřičku hodně žárlí.
2. Podle slov chůvy první setkání i první samotné hlídání proběhlo velmi hladce. Při prvním setkání si chůva s chlapcem hrála za přítomnosti matky. První samotné hlídání trvalo dvě hodiny a chlapec se nechal skvěle zabavit.
3. Chůva popisuje tři problémy. Jako první problém popisuje to, že chlapec nemá od maminky nastavené pevné hranice, a proto se snaží hodně s lidmi manipulovat. Maminka mu podle slov chůvy vše dovolí. Chůva dále vidí problém v tom, že když hlídá v přítomnosti maminky, chlapec vůbec neposlouchá ji, ale ani maminku. Chůva má pak dilema nakolik má do situace zasahovat, když je tam maminka. A jako poslední problém zmiňuje, že chlapec vždy pláče při příchodu maminky domů. Chůva se domnívá, že tím dává chlapec najevo „ty jsi mě tady nechala.“ Chůva normy v rodině dodržuje, ačkoliv by občas nějaké situace řešila jinak než maminka. Chůva se snaží o tom s maminkou mluvit.

Dítě č. 7

Chlapec, 14 měsíců, hlídán 1-2krát týdně

1. Tento chlapec je podle chůvy velmi společenský, veselý, vyžaduje častou pozornost, je aktivní a snaží se za každou cenu prosadit. Dokáže být velmi mazlivý, ale zároveň když si neprosadí svoji vůli, je až agresivní.
2. První setkání s dítětem a jeho maminkou proběhlo venku. Dítě bylo už hodně unavené, tak většinu času prospalo v kočárku. První samotné hlídání chlapec prospal v kočárku. Při druhém hlídání byl už chlapec vzhůru a hrál si s chůvou venku na pískovišti.
3. Jako velký problém chůva uvádí neposlušnost dítěte a jakékoli nerespektování pokynů. Rodiče chlapce si s tím neví rady a nejsou schopni jí poradit, jak chlapce zvládnout. Podle chůvy zlobení dítěte rodiče hodně bagatelizují. Chůva respektuje přání maminky a snaží se přizpůsobit chodu rodiny.

Dítě č. 8

Dívka, 15 měsíců, hlídána 3krát týdně

1. Chůva o dívce píše, že je velice usměvavá, hravá a přítulná.

2. První setkání s dívkou a s její maminkou proběhlo doma a chůva si s dívkou asi hodinu hrála za přítomnosti maminky. Dívka se prý většinu času usmívala. Samotné hlídání proběhlo bez problému. Dívka si hrála s hračkami a odchodu maminky si ani nevšimla. Celé hlídání byla dívka spokojená a po mamince se jí nestýskalo. Nechala se v klidu nakrmit, přebalit i uložit.

3. Podle chůvy k žádným problémům nedošlo a snaží se rodině přizpůsobit a respektovat její normy.

Dítě č. 9 (je hlídáno stejnou chůvou jako dítě č.8)

Chlapec, 4,5 roku, hlídán 3krát týdně

1. Tento chlapec má mladší sestřičku a podle popisu chůvy je velice upovídaný, hravý, zvědavý, občas trochu drzý a často dělá pravý opak toho, co po něm chůva vyžaduje.

2. První setkání za přítomnosti matky proběhlo prý dobře, chlapec se jen hodně předváděl a v jednu chvíli poutal na sebe pozornost menším záchvatem breku. Podle chůvy první hlídání proběhlo v klidu - odchodu maminky si v podstatě ani nevšiml, protože byl zaujat hrou s chůvou.

3. V počátku hlídání „testoval“ hranice chůvy. Občas dělal naschvály, snažil se dělat spíš opak toho, o co ho chůva poprosila. Chlapec byl náročnější, když byla vzhůru i jeho mladší sestřička. To se vždy snažil na sebe upoutávat pozornost a vyžadoval, aby se chůva věnovala jen jemu. Občas ho popadl záchvat vzteku. Když se chlapec snažil na sebe upoutávat pozornost, chůva se mu snažila vysvětlit, proč se teď musí věnovat sestřičce. Toto vysvětlování, ale nepomáhalo. Chůva se tedy snažila zabavit chlapce nějakou činností, aby se pak mohla jít věnovat jeho mladší sestřičce. Chůva se chodu v rodině snaží přizpůsobit.

5.3 Zhodnocení:

Všechny oslovené chůvy již mají s hlídáním dětí delší zkušenosti. Z tohoto důvodu se nevyskytují při adaptaci větší problémy. Oslovené chůvy znají určitá specifika dané vývojovou úroveň dítěte, tudíž počítají s tím, že dítě v batolecím věku jim bude při odchodu maminky pravděpodobně plakat, a proto mají už většinou předem připravené techniky, jak dítě utiшит a vhodně zabavit.

Všechny oslovené chůvy se shodly na tom, že před samotným hlídáním je dobré mít nějaké informace o dítěti a o jeho zálibách a podle toho si připravit program, který by dítě nejlépe zaujal a pomohl v adaptaci. Každá chůva z mého dotazníku má již v hlavě připravené 1-2

techniky, jak dítě nejlépe zaujmout. Například jedna chůva popisovala, že hraje s dítětem hru na imaginárního lupiče, druhá se snaží zaujmout dítě pomocí písniček, říkanek apod. Všechny chůvy se snaží se na dítě napojit, zachytit jeho pocity, respektovat jeho náladu, a tím pádem své jednání uzpůsobit dítěti.

Všechny chůvy preferují, když si před hlídáním mohou popovídat s maminkou a dozvědět se co nejvíce o dítěti. Je pro ně také velmi důležité, aby jim rodina důvěřovala, a aby měla chůva s maminkou podobný názor na výchovu dítěte. Pokud si rodiče neseďnou s chůvou, odrazí se to pak i na vztahu dítě – chůva a nedělá to pak dobrotu.

Jako důvody proč si matka zajistí hlídání dítěte od chůvy, chůvy uvedly toto: rozdílné aktivity sourozenců, důvody pracovní, rekreační a pocit, že na dvě děti matka sama nestačí.

Nyní připomenu mé dvě formulované teze a z výsledků rozhovorů vyvodím závěry:

1. Je výhodné, aby chůva před vlastním hlídáním alespoň jednou navštívila rodinu dítěte.

Většina dotazovaných chův je toho názoru, že je to opravdu výhodné před vlastním hlídáním alespoň jednou navštívit rodinu dítěte. Jedné oslovené chůvě tato návštěva rozhodně chyběla. Když se chůva s dítětem seznámí před samotným hlídáním, adaptace proběhne většinou ve větším klidu. Hlavně pokud je dítě bojácné a plačtivé, je návštěva a seznámení s dítětem nezbytné. Dítě i chůva pravděpodobně zvládnou adaptaci i bez předchozí návštěvy, ale bude to pro ně oba náročnější.

Tato teze se tedy potvrdila.

2. Pro vzájemnou adaptaci chůvy a dítěte je lepší, když se chůvy přizpůsobí systému pravidel rodiny dítěte.

Všech sedm oslovených chův mi potvrdilo, že se snaží přizpůsobit pravidlům, které jsou v rodině nastavené a nesnaží se je nějak měnit. Jedna oslovená chůva, která by nějaké problémy s dítětem řešila jinak než maminka, se snaží o tom s maminkou mluvit, ale každopádně bez jejího svolení nic měnit nechce. Oslovené chůvy se raději přizpůsobí systému pravidel rodiny dítěte ze dvou důvodů. První důvod je ten, že dítě rodinná pravidla už zná, takže se nemusí učit nová a druhým důvodem je to, že chůva nechce zklamat důvěru rodičů. Základní rodinná pravidla a způsob výchovy by měl být tedy jednotný. Což potvrzuje případ jedné oslovené chůvy, kde má dítě jiné pravidla s maminkou a jiné s chůvou.

Teze č. 2 se tedy také potvrdila.

6. Pravidla pro chůvy

- aneb osobní doporučení, na co by měla chůva dbát, když začne hlídat nějaké dítě:

- 1) Zjistit si všechny důležité informace o dítěti – co má/nemá rádo, kde a jak usíná, jeho záliby,...
- 2) Seznámit se s bytem, ve kterém bude hlídat dítě – kde má dítě oblečení, kde je lékárníčka, atd.
- 3) Poslechnout si požadavky a přání rodiče/rodičů a respektovat je.
- 4) Napsat si telefonní čísla na rodiče!
- 5) Pokud je dítě batolecího věku, první setkání by mělo proběhnout formou seznámení s dítětem, rodinou a s bytem. Pokud k prvnímu seznámení nedojde a chůva hned hlídá bez přítomnosti rodiče, může to být problematické jak pro dítě, tak i pro chůvu. (Záleží na povaze dítěte a samozřejmě i na schopnosti chůvy zaujmout dítě).
- 6) První hlídání by mělo proběhnout kratší dobu a postupem času dobu prodlužovat.
- 7) Chůva by si měla přinést nějakého „pomocníka“ – plyšovou hračku, maňáska, autíčko... (Cokoliv, co by dítě mohlo zaujmout, a tudíž brzy odstranit jeho ostych).
- 8) Rodič by měl dítěti vysvětlit, proč odchází, tudíž proč tu bude teď s chůvou.
- 9) Před každým hlídáním by chůva měla mít nějakou představu o tom, co bude s dítětem dělat. Při špatném počasí mít připravený program na doma. (Když se dítě dlouhou dobu nudí, začne často vymýšlet nějaké lumpárny).
- 10) Pokud je dítě hodně fixované na matku, je dobré, aby si matka s dítětem vytvořila nějaký rituál. Například maminka dá dítěti „pohlídat“ svou věc nebo vždy při odchodu pošle maminka dítěti vzdušný polibek.
- 11) Od prvního hlídání dítěti nastavovat hranice. Usnadní to celkovou spolupráci s dítětem.
- 12) K hlídání přistupovat zodpovědně a dítěti se opravdu věnovat. (Pokud chce mít chůva s dítětem dobrý vztah, nevybuduje ho před televizní obrazovkou).
- 13) Nebát se při hře s dítětem snížit se na jeho úroveň a dělat s ním „blbosti“. Věřte, že dítě to ocení.
- 14) Nezapomenout, že každé dítě je jiné, proto je potřeba ke každému dítěti přistupovat individuálně.
- 15) Poslední doporučení je hlídat s trpělivostí, s chutí a s tím, že vás to baví a naplňuje.

Závěr:

Dítě batolecího a předškolního věku je schopno zvyknout na chůvu, ale je to ovlivněno hodně faktory. Velkou roli hraje věk dítěte a jeho specifika v daném věku, dále hraje roli povaha dítěte, rodina ze které dítě pochází, a samozřejmě také schopnost chůvy dítě zaujmout. Je také potřeba, aby chůva vycházela dobře s rodinou, a aby byla jasně vytyčená pravidla.

Ráda bych také podotkla, že je potřeba, aby respekt byl na všech stranách. Nejen chůva by měla respektovat dítě a rodiče dítěte, ale také dítě i rodiče by mělo respektovat chůvu. Pokud se něco rodině na chůvě nezdá, je potřeba o tom mluvit, a stejně tak pokud se něco nezdá chůvě, je také dobré to vyslovit. Předejde se pak hodně nedorozuměním a problémům, které by mohly negativně ovlivnit vztah nejen mezi chůvou a dítětem, ale také třeba vztah mezi rodičem a dítětem.

Z výzkumu je patrné, že je vhodné, aby se chůva přišla seznámit s dítětem a rodinou dříve než začne samotné hlídání a dále je vhodné přizpůsobit se základním pravidlům rodiny. Jde zde především o dítě, proto je spolupráce všech v jeho zájmu.

Shrnutí:

Výchova dítěte v batolecím a předškolním věku je velmi důležitá, pro správný vývoj dítěte. Někteří rodiče si z různých důvodů musí najmout chůvu nebo-li paní/slečnu na hlídání. Vztah dítěte a chůvy ovlivňuje řada faktorů, jako například povaha dítěte, schopnost chůvy zaujmout dítě apod. Je dobré, když se chůva přijde nejdříve seznámit, a když respektuje pravidla rodiny.

Summary:

The education of toddlers and young children plays an important role in the appropriate development of a child. Some parents are – from different reasons – urged to have a nanny to look after their children. The relationship between a child and a nanny is influenced by many different factors, for example the child's personality, ability of a nanny to catch the child's attention etc. It is important for a nanny to meet the family at first and respect its inner rules.

Seznam použité literatury:

- Biddulph, Steve. *Tajemství výchovy šťastných dětí*. Portál, Praha, 1999. ISBN 80-7178-334-x
- Cloud, H., Townsend, J. *Jak vychovat báječné děti? Návrat domů*, Praha, 2002, ISBN 80-7255-049-7
- Kopřiva, Pavel a kol. *Respektovat a být respektován*. Spirála, Kroměříž, 2008. ISBN 978-80-904030-0-0
- Kropp, Paul. *Rodičem bez nerváků*. LN, 2001. ISBN 80-7106-439-4
- Lacinová, L., Škrdlíková, P. *Dost dobří rodiče aneb Drobné chyby ve výchově dovoleny*. Portál, Praha, 2008. ISBN 978-80-7367-442-7
- Matějček, Zdeněk. *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte*. Grada, Praha, 2005. ISBN 80-247-0870-1
- Mertin V., Gillernová I. *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. Portál, Praha, 2003. ISBN 80-7178-799-X
- Petráček, V., Kraus, J. a kol. *Akademický slovník cizích slov*. Academia, Praha, 2000. ISBN 80-2000-0607-9
- Prekop, Jirina. *Jak být dobrým rodičem*. Grada, 2001. ISBN 80-247-9063-7
- Raser, Jamie. *Jak vychovávat děti, se kterými se dá žít*. Portál, Praha, 2000. ISBN 80-7178-459-1
- Rheinwaldová, Eva. *Jak vychovat šťastné dítě*. Motto, Praha, 1997. ISBN 80-85872-61-7
- Rogge, Jan-Uwe. *Výchova dětí krok za krokem*. Portál, Praha, 2007. ISBN 978-80-7367-249-2
- Vágnerová, Marie. *Vývojová psychologie I., Dětství a dospívání*. Karolinum, 2005. ISBN 987-80-246-0956-0

Internetové stránky:

- <http://www.prozeny.cz/magazin/deti-a-rodina/kojenec-a-batole/6019-chuva-k-detem-jak-vybrat-tu-nej>
- <http://www.rodinaadeti.cz/news/chuva-trend-moderni-doby/>
- <http://citaty-o-lasce.cz/jean-de-la-bruyere/>
- www.zena-in.cz/clanek/sverila-byste-dite-chuve/

Příloha - dotazník

Dobrý den,

jsem studentkou Husitské teologické fakulty a obor, který studuji je Sociální pedagogika.

Ráda bych požádala ty, kteří hlídají děti nebo dělají chůvu dětem v batolecím a předškolním věku, o vyplnění těchto otázek, které budou dále zpracovány v mé bakalářské práci.

Váš věk:

Vaše vzdělání:

1. Pohlaví dítěte, které hlídáte:

2. Věk dítěte (když jste ho začala hlídat):

3. Popište povahu dítěte:

4. Jak často dítě hlídáte?

5. Popište, jak proběhlo první setkání s dítětem (kde to bylo, jak se dítě chovalo, ...):

6. Popište, jak proběhlo první hlídání (jak zvládalo odchod maminky/tatínka, průběh,...):

7. Popište problémy, které se při hlídání vyskytly a jak jste je řešila:

8. Jak dlouho podle Vás trvalo, než si na Vás dítě zvyklo?

9. Jakých prostředků využíváte k tomu, aby si na Vás dítě rychle a dobře zvyklo?

10. Zhodnoťte spolupráci s rodinou (komunikace, důvěra,...) a dodržujete její normy?

11. Důvod, proč rodina přijala chůvu:

12. Napadá Vás něco, co by mohlo pomoci v adaptaci dítěte na Vás jako na chůvu a ještě to zde nezaznělo?

Děkuji za Vaší spolupráci a za čas, který jste strávila nad vyplněním otázek.

Michaela Pitáková